

سیاست و فرهنگِ روزگار صفوی

رسول جعفریان

نعلی

سرشناسه	: جعفریان، رسول، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور	: سیاست و فرهنگ روزگار صفوی / به کوشش رسول جعفریان.
مشخصات نشر	: تهران: علم، ۱۳۸۸.
مشخصات ظاهری	: ۲ ج.
شابک	: ج. ۲: 978-964-224-085-2 ؛ ج. ۱: 978-964-224-084-5
	: دوره: 978-964-224-086-9
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیا.
یادداشت	: کتابنامه به صورت زیرنویس.
موضوع	: ایران - تاریخ - صفویان، ۹۰۷ - ۱۱۴۸ ق.
موضوع	: ایران - سیاست و حکومت - ۹۰۷ - ۱۱۴۸ ق.
موضوع	: ایران - زندگی فرهنگی - ۹۰۷ - ۱۱۴۸ ق.
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۸۸ س ۹ ص ۷ / DSR11171
رده‌بندی دیویی	: ۹۵۵/۰۷۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۱۷۶۳۲۲۷

نشر

سیاست و فرهنگ روزگار صفوی (جلد اول)

به کوشش رسول جعفریان (استادیار دانشگاه تهران)

چاپ اول، ۱۳۸۸

تیراژ: ۲۲۰۰ نسخه

لبنوگرافی: کوثر

چاپ: رامین

خیابان انقلاب - بین خیابان فخر رازی و دانشگاه شماره ۱۲۲۴ تلفن: ۶۶۴۶۵۹۷۰

حق چاپ برای ناشر محفوظ است.

شابک جلد اول ۵ - ۰۸۴ - ۲۲۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

شابک دوره ۹ - ۰۸۶ - ۲۲۴ - ۹۶۴ - ۹۷۸

فهرست اجمالی مجلد اول

بخش اول: پیدایش دولت صفوی و ادبیات نقد نویسی مذهبی.....	۹
مروری بر ادبیات نقد نویسی مذهبی در قرن دهم.....	۱۱
داستان اتحاد صفوی - مماليك بر ضد عثمانی.....	۱۲۵
استرآبادیان شیعه در دولت صفوی.....	۱۶۵
انعکاس منازعات فرقه‌ای در تحفه فیروزیه.....	۲۱۲
بخش دوم: دین و سیاست.....	۲۸۱
ساختار حکومت در ایران صفوی و نقش علما در آن.....	۲۸۲
مشاغل اداری علما در دولت صفوی.....	۳۱۳
متون سیاست و فقه سیاسی در عصر صفوی.....	۳۷۲
اجتهاد و تقلید و امر سیاست.....	۴۲۹
سلطنت آدم و سلطنت ابلیس.....	۴۸۷
اندیشه‌های سیاسی قاضی علی نقی کمره‌ای.....	۵۰۱
مشروعیت سلطنت صفوی در نگاه دو شاعر عصر صفوی.....	۵۲۵
عبدی بیک و صائب تبریزی.....	۵۲۵

۵۴۳	 امر به معروف و نهی از منکر در دوره صفوی
۵۹۱	 نماز جمعه: سیاست و فقه
۷۴۵	 بخش سوم: صفویه و تصوف
۷۴۷	 رویارویی فقیهان و صوفیان
۸۳۲	 رسالة اصول فصول التوضیح
۸۸۳	 فتوح المجاهدین در نقد ملامحمد طاهر قمی
۸۹۵	 رساله در ردّ جماعت صوفیان
۹۳۱	 غنا در میان نزاع فقه و تصوف

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

از سال ۱۳۶۹ که برای نخستین بار پژوهش کوتاهی را در باره برخی از جنبه‌های مذهبی - سیاسی صفویه آغاز کردم، دیگر نتوانستم خود را از تحقیق در این زمینه رها کنم. شاید یکی از مهم‌ترین دلایل آن، این بود که روز به روز بر اهمیت این دوره تاریخی وقوف بیشتری یافته و علاقه‌مند بودم تا از تجربه‌های آن بهره‌مند گردم و جامعه اسلامی ایران را نیز با آن آشنا کنم.

به علاوه، هر از چندی، سوژه‌های تازه زیادی در این دوره می‌یافتم که شوق مرا به تحقیق در این باره بیشتر می‌کرد. این طبعاً برای یک محقق شیرین خواهد بود که بتواند فضای تازه‌ای را روشن کند.

آنچه جای خوشوقتی است این که در روزگار ما، به تدریج، سیاه نمایی‌هایی که زمانی نسبت به دوره صفوی باب شده بود، جای خود را به ارائه تصویری واقع‌گرایانه‌تر داد. در آن زمان، کسانی بودند که بدون داشتن یک بینش فراگیر تاریخی و صرفاً بر اساس نگره‌های انقلابی و ایدئولوژیک، روزگار صفوی را آماج حملات بی‌وجه خود قرار می‌دادند؛ این در حالی بود که نگاهی به این دوره، منهای ایرادات فراوانی که به یک دولت با یک تجربه ۲۲۰ ساله وجود دارد، نشانگر حق عظیمی است که بر تاریخ و فرهنگ ایرانی - شیعی ما دارد.

از سوی دیگر، تأثیر دولت صفوی بر ایران چنان است که حتی امروزه می‌توان به راحتی ایران معاصر را منهای آنچه که در یک صد سال گذشته از فرهنگ جدید گرفته، در ادامه فرهنگ دوره صفوی ارزیابی کرد.

به هر روی آنچه در این کتاب آمده، مطالبی است که طی نوزده سال به مناسبت‌های مختلف در حوزه صفویه‌شناسی نوشته‌ام. نخستین بار شماری از مقالات بنده در سال ۱۳۷۱ با عنوان دین و سیاست در دوره صفوی چاپ شد. بعدها همان کتاب با شماری مقاله دیگر در سال ۱۳۷۹ با عنوان صفویه در عرصه دین، سیاست و فرهنگ به چاپ رسید. اندکی بعد مجلدی با عنوان کاوش‌های تازه در باب روزگار صفوی چاپ کردم. ادامه کار با نگارش مقالات دیگری بود که مجموعه آنها را در این دو مجلد فراهم آورده و خدمت دوستداران تقدیم می‌کنم. رَبَّنَا اَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَ تَوَقَّنَا مُسْلِمِينَ.